

Kétnyelvű általános iskola

KÖRNYEZET

ISMERET

Tanterv

1. osztály: 105 óra
2. osztály: 105 óra
3. osztály: 105 óra
ÖSSZESEN: 315 óra

Kétnyelvű általános iskola
1. osztály: 70 óra
2. osztály: 70 óra
3. osztály: 87,5 óra
ÖSSZESEN: 227,5 óra

Olasz tanítási nyelvű általános iskola
1. osztály: 87,5 óra
2. osztály: 70 óra
3. osztály: 87,5 óra
ÖSSZESEN: 245 óra

Általános iskola
KÖRNYEZETISMERET
Tanterv

Tantárgyi bizottság tagjai:

mag. **Metoda Kolar**, elnök

dr. **Dušan Krnel**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Alenka Velkavrh, Osnovna šola n. h. Maksa Pečarja, Črnuče

A tantervet bírálták:

dr. **Maja Umek**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Mateja Petrič, Osnovna šola Vodmat

dr. **Rok Kostanjšek**, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta

Redakciós módosítások:

mag. **Leonida Novak**, Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete

Sandra Mršnik, Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete

mag. **Claudio Battelli**, Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete

Szerkesztette: **Alenka Štrukelj**

Lektorálta: **Nataša Purkat**, Lektorica

Kiadták: Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport/SZK Oktatási, Tudományos és Sportminisztériuma, Zavod RS za šolstvo/SZK Oktatási Intézete

A Minisztérium részéről: dr. **Simona Kustec**

Az Intézet részéről: dr. **Vinko Logaj**

Magyar nyelvre fordította: **Livija Horvat**

A magyar szöveg szaklektora: **Ildikó Kovač**

A magyar szöveg nyelvi lektora: dr. **Anna Kolláth**

Ljubljana, 2020

URL hozzáférés: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/Narodno-mesano-obmocje-Prekmurja/UN_spo_DOS_prevod-v2.pdf

Katalożni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=37087491](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:dn:COBISS.SI-ID=37087491)

ISBN 978-961-03-0508-8 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

A környezetismeret tantárgy általános iskolai tantervének korszerűsítését a fenti tantárgyi bizottság a Szlovén Köztársaság Köznevelési Szaktanácsa 1998. évi 20. ülésén jóváhagyott környezetismeret tantárgy tantervéből kiindulva végezte el. A korszerűsített tantervet a Szlovén Köztársaság Köznevelési Szaktanácsa a 2008. évi 22. ülésén hagyta jóvá, a tanterv tartalmi és szerkesztési módosításait pedig a 2011. február 17-i 140. ülésén vette tudomásul.

TARTALOM

1	A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA	4
2	ÁLTALÁNOS CÉLOK.....	5
3	OPERATÍV CÉLOK ÉS TARTALMAK	7
	3.1 Operatív célok és tartalmak az első nevelési-oktatási szakaszban.....	8
4	KÖVETELMÉNYEK	23
5	MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ	28
	5.1 A tantárgy céljainak megvalósítása	28
	5.2 Differenciálás és egyénre szabott tanulás	29
	5.3 Tantárgyközi kapcsolatok	30
	5.4 A tudás ellenőrzése és értékelése.....	33

1 A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A környezetismeret tantárgy a gyermekek spontán világgutatásának folytatása és irányítása, valamint a természeti és társadalmi környezetben felbukkanó jelenségek és folyamatok összefonódásának és kölcsönös függőségének felfedezése. A környezetben vagy a média által szerzett közvetlen tapasztalatokon keresztül kifejlesztett előzetes tudás a tanítási tartalmakkal tovább alakul, terjed és mélyül.

A környezetismeret azokat a folyamatokat, eljárásokat és tartalmakat egyesíti, amelyek által megismerjük a világot, amelyben élünk. A tantárgy egyben információforrás is, kiterjed az ismeretszerzés és az ismeretek rögzítésének módszereire, hogyan lehet a tudást gyarapítani, az ismereteket összekapcsolni és alkalmazni. Ezért a környezetismeret a kognitív fejlődés egyik alappillére az általános iskola első nevelési-oktatási szakaszában. Több tudomány elemeit egyesíti: természettudomány és technika (kémia, fizika, biológia, informatika, technika és technológiai), társadalomtudomány (történelem, földrajz, kommunikáció, szociológia, etnológia, közgazdaságtan és politológia). A környezetismeret tantárgy ösztönzi a fenntartható fejlődésre való nevelést és oktatást, mivel megfelelő módon magába foglalja az egymással összefüggő környezeti, gazdasági és társadalmi kérdéseket. A tantárgy tartalma olyan alapfogalmakon alapul, amelyek lehetővé teszik a tudás fejlesztését a természettudomány és technika, és a társadalomtudományi tantárgyaknál a második nevelési-oktatási szakaszban, valamint a természettudomány, technika és társadalomtudomány tantárgyak keretében a harmadik nevelési-oktatási szakaszban. A tartalmak és tevékenységek sokfélesége, valamint a tanítási és a tanulási módszerjavaslatok lehetővé teszik a tartalmak integrált feldolgozását és kapcsolási pontokat a tantárgyakkal, mint pl. matematika, szlovén nyelv, zene, képzőművészet és sport. A környezetismeret tantárgy céljai és tartalmai a tevékenységi napokon is bővülnek és továbbfejlődnek.

2 ÁLTALÁNOS CÉLOK

A tantárgy általános céljai a kompetenciákból erednek, azaz olyan ismeretek, készségek és attitűdök kombinációjából, amelyek megfelelnek a körülményeknek, és hozzájárulnak a tudásalapú társadalom sikeres életéhez. A tantárgy két legfontosabb általános célja a környezet megértése és a kognitív képességek fejlesztése. Ezek a környezet aktív megismerésével valósulnak meg. Szűkebb értelemben a tények megismerését, a fogalmak és kapcsolatok kialakítását jelenti, ami a tudás megszerzéséhez és a megértéshez vezet, valamint a természetes és társadalmi környezetről elsajátított ismeretek hasznosíthatóságát a környezetben. Az ismeretek tágabb területe kiterjed olyan folyamatok, készségek és eljárások fejlesztésére, amelyek lehetővé teszik a tapasztalatok gazdagodását, feldolgozását és összevonását a komplex gondolkodás fejlesztése érdekében. Ezért a környezetismeret tantárgy célja olyan oktatás szervezése (feltételek és lehetőségek megteremtése), amely lehetővé teszi a készségek (képességek, eljárások) fejlesztését: összehasonlítás, csoportosítás, elrendezés, mérés, adatok rögzítése (matematikai kompetencia a tudományban és a technológiában), előrejelzés és következtetés, kísérletezés és megfogalmazás (anyanyelvi kommunikációs készség, digitális műveltség). Egyidejűleg kialakul a tényekhez való hozzáállás, a bizonytalanság iránti tolerancia, a nyitottság az idegen elképzelések elfogadására, a természetes és társadalmi környezetben bekövetkező események iránti érzékenység. A környezet jelenségeire való érzékenység továbbfejlődik, és a megfontolt emberi magatartás fontosságának tudatosságává válik mind az egymás közötti, mind a társadalmi kapcsolatokban, a mások iránti tolerancia kialakításában és a nemek közötti egyenlőség elvének (társadalmi és állampolgári kompetenciák) tiszteletben tartásában.

A cél a konstruktív gondolkodás alapjainak előkészítése az állampolgárság, az etika, a helyi és nemzetközi felelősség, a demokrácia, az igazságosság, a biztonság, az emberi jogok, a kulturális sokszínűség, a termelés és a fogyasztás példái témában. A fenntartható fejlődésre irányuló nevelés és oktatás célja tartalmazza az emberiség jelenlegi és jövőbeli környezeti és társadalmi kérdéseinek tudatosítását, és az ezzel kapcsolatos természeti környezet megőrzését és a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodást.

A javasolt módszerekkel és munkaformákkal az első nevelési-oktatási szakasz kognitív céljain túl a tanítás szélesebb körű céljai is megvalósulnak, beleértve főképp a társadalmi (kommunikáció, a tanulók és a tanárok közötti kapcsolatok), a motivációs (kíváncsiság), a tanulási ésmunkaszokások kialakítására vonatkozó (a tanulás módja), az erkölcsi (viselkedési normák, erkölcsi ellentmondások megoldása), a kreativitási, a saját kezdeményezésű (kísérletezés, anyagokkal való munka), a mozgási (kézügyességek, munkahelyi biztonság) és az érzelmi (pozitív énkép, természethez való viszonyulás) célokat.

Az élethosszig tartó tanulás általános céljai és kompetenciái (anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció, matematikai kompetencia a tudományban és technológiában, digitális írástudás, a tanulás tanulása, társadalmi és polgári kompetenciák, kezdeményezőkézség és vállalkozói készség, kulturális tudatosság és kifejezés) összekapcsolódnak, kiegészítik és mélyítik egymást.

3 OPERATÍV CÉLOK ÉS TARTALMAK

A tanterv az operatív célokat és a tartalmakat kötelező és választható célokra és tartalmakra bontja. A kötelező célok vezetnek addig a tudásig, amelyre az általános iskola befejezésekor minden tanulónak¹ szüksége van, ezért a tanár számára kötelező ezek megvalósítása. A választható célok a tudás elmélyítését és bővítését szolgálják. A tanár a tanulók érdeklődésének és képességeinek megfelelően választ közülük. A tantervben az álló betűs írással jelöltük a kötelező operatív célokat és tartalmakat, és *dőlt betűs írással* a választható operatív célokat és tartalmakat. A környezetismeret tantervben az operatív célok és tartalmak témakörökre vannak bontva. Az operatív célok, a tartalmak és a témakörök sorrendjének meghatározása a tanár önálló döntésére van bízva. Az első, második és harmadik osztályon belül az operatív célokat részben tájékoztató jelleggel jelöltük ki, rámutatva arra, mely célokat kellene az egyes osztályokban megvalósítani. A tanár maga dönti el, hogy a nevelési-oktatási szakasz céljait a javasoltak szerint valósítja meg, illetve a folyamatot lelassítja vagy felgyorsítja.

¹ Ebben a tantervben a tanuló és a tanár kifejezés mindkét nemre vonatkozik.

3.1 Operatív célok és tartalmak az első nevelési-oktatási szakaszban

Témakör: IDŐ

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> • kutatják, meghatározzák és megmagyarázzák az idő múlásának jeleit, és az évszakok váltakozását • megkülönböztetik a saját életük múltját és jelenét, és tudatosítják, hogy a múltban az emberek másként éltek, mint ahogy élnek ma • megismerik az emberek életének szempontjait a múltban és a jelenben (lakóhely, ételmiszer, ruházat, munka, közlekedés) 	<ul style="list-style-type: none"> • megismerik a naptárt, • összekapcsolják a Nap látszólagos mozgását és a napszakokat, 	<ul style="list-style-type: none"> • ismerik a hagyomány jelentőségét • különböző források alapján megismerik és értékelik saját településüket a változások szemszögéből • leírják a jelenségek időbeli sorrendjét • a napot órákra, az órákat percekre bontják • rövid időtartamú eseményeket mérnek • ismerik a Hold mozgását és a holdfázisokat
<p>Tartalmak:</p>		
<p>Saját múltam Az emberek élete a múltban Az események időbeli lefolyása és sorrendje Hét</p>	<p>Naptár Évszakok Idővonal A Nap útja és látszólagos mozgása</p>	<p>Őseink hagyatéka Napszakok, órák, percek Óra Hold, holdfázisok Az ég és a láthatár, alapvető égtájak</p>

Témakör: TÉR

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> megismerik az iskola környékét és az iskolába vezető utakat használják az iskolai környezet tájegységi sajátosságaival kapcsolatos alapfogalmakat (hátról, elöl, balra, jobbra, fent, lent) 	<ul style="list-style-type: none"> megismerik a környezetben való tájékozódás lehetőségeit (ismert tárgyak alapján) ismerik a lakhelyük vagy a környék jellemzőit (intézmények) megkülönböztetik a világon és a hazánkban található tájegységeket megismerkednek a földrajzi tér bemutatásának módjaival (homokozó, térkép, földgömb) 	<ul style="list-style-type: none"> megismerik a településtípusokat megismerik az életet és a munkát a parasztgazdaságban különböző évszakokban megismerik a piacot és annak kínálatát bővítik ismereteiket a különböző tájegységekről tudják használni a különböző vázlatrajzokat és térképeket ismerik a négy fő égtájat (kelet, nyugat, észak, dél)
Tartalmak:		
Térbeli tájékozódás Lakhely	Földrajzi alapfogalmak: domb (dombság), hegy (hegység), síkság, völgy, folyó, patak, tenger, út, vasút, termőföld (mező, kert, rét, gyümölcsös), erdő, sivatag stb.	Település (város, falu) Hazai táj, Szlovénia, Európa, világ, óceánok, kontinensek Égtájak

Témakör: ANYAGOK

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> felismerik azokat a tulajdonságokat, amelyek alapján megkülönböztetjük egymástól a folyadékokat és a szilárd anyagokat tudják, hogy léteznek szilárd anyagok és folyadékok tudják, hogy a tárgyak egy vagy több anyagból tevődnek össze 	<ul style="list-style-type: none"> tudják, hogy az anyagok keverésével az alkotórészek tulajdonságai vagy megváltoznak, vagy nem képesek leírni és megkülönböztetni az anyagokat, és azokat tulajdonságaik szerint osztályozni (pl. úszás, keménység) tudnak keverékeket készíteni és fel tudják használni a keverékek szétválasztásának folyamatait, megkülönböztetik a víz különböző tudják, hogy egyes jelenségek visszafordíthatók, mások viszont visszafordíthatatlanok 	<ul style="list-style-type: none"> megismerik, mi befolyásolja az anyagok (levegő, napfény, víz) tulajdonságainak változását ismerik, hogyan változnak az anyagok tulajdonságai melegítéskor meg tudják mérni a hőmérsékletet ismerik a levegő tulajdonságait és jelentőségét a légzés és az égés szempontjából

<ul style="list-style-type: none"> tudják, hogy vannak veszélyes tulajdonságú anyagok (veszélyes anyagok: mérgező, gyúlékony, robbanásveszélyes, maró, környezetre veszélyes) használják a különböző építőanyagokat (anyagokat), szerszámokat, és ismerik a megmunkálási eljárásokat, kapcsolatba tudják hozni az építőanyagok tulajdonságait a feldolgozási módszerekkel: átalakítanak, vágják, összekapcsolnak, ragasztanak tudják, hogyan lehet gyúrással, hengerléssel, vágással, nyírással átalakítani dolgokat összefüggéseket keresnek az anyagok tulajdonságai és a feldolgozási módszerek között 	<ul style="list-style-type: none"> be tudják bizonyítani, hogy bizonyos jelenségek megváltoztatják az anyag tulajdonságait megismerik az anyagok veszélyes tulajdonságainak alapvető jeleit 	<ul style="list-style-type: none"> megértik a veszélyes tulajdonságú anyagok alapvető jelzéseinek fontosságát, tudják, hogy bizonyos anyagokra gyárakban és műhelyekben hasznosítható termékek előállításához van szükség használniuk tudják, hogy a termelés és a mindennapi élet olyan hulladékokat termel, amelyekkel törődnünk kell, és azt is, hogy bizonyos hulladékokat újrahasznosíthatunk tudják követni a munkatervet és a sablont a műszaki tárgyak gyártásakor
<ul style="list-style-type: none"> fel tudnak készülni a munkára, és a munka befejezésekor rendet hagynak maguk után 		
Tartalmak		
<p>Tárgyakak és anyagokak A tárgyak és anyagok tulajdonságai A veszélyes anyagok alapvető csoportjai Szilárd anyagok (szemcsés anyagok és egy részből álló anyagok), folyadékok</p> <p>Az anyagok (építőanyagok) alakjának változása Anyagokból készítjük a hasznos tárgyakat (repülőgép, forgó repülő (kis helikopter vagy propeller), szélkakas, kosár, papírsapka, pohár, agyagedényke stb.) Anyagok, eszközök, eljárások</p>	<p>Az anyagok tulajdonságai Keverékek, a keverékek megkülönböztetése Jelenségek (száradás, fakulás, lebomlás, oldódás, rozsdásodás, rothadás stb.) hatása az anyagok tulajdonságainak változására Megfordítható (fagyás-olvadás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés). Az anyagok veszélyes tulajdonságainak jelzései</p>	<p>Az anyagok tulajdonságait megváltoztató hatások Hőmérsékletmérés Kivitelezési terv, folyamatábra</p>

Témakör: ERŐK ÉS MOZGÁS

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> • pontosan megfigyelik, leírják és megnevezik saját mozgásukat, az állatok és játékok mozgását • tudják, mi okozza a mozgás változását • szétszerelik és összeszerelik az egyszerű technikai játékokat 	<ul style="list-style-type: none"> • pontosan megfigyelik, leírják és megnevezik a műszaki eszközök, járművek és alkatrészek működését és mozgását • megfigyelik, leírják és meghatározzák a mozgás nyomainak kialakulását, és azt, hogy mi váltja ki ezt • leírják az egyensúlyt, az egyensúly állapotát megkülönböztetik a nyugalmi állapottól • használnak néhány mobilitási segédeszközt 	<ul style="list-style-type: none"> • megismerik, hogy a mozgás befolyásolható (irány, sebesség stb.) • megállapítják, hogy a mozgást tolás vagy húzás okozza, és hogy a mozgás továbbadható • megismerik a testek vízben, levegőben és különféle szilárd felületeken történő mozgásának módját, és azt, hogy mi befolyásolja ezt a mozgást
Tartalmak		
<p>Mozgás A mozgás változása (gyorsítás, fékezés)</p>	<p>Műszaki eszközök és járművek (olló, fogó, esernyő, kerékpár stb.) működése és mozgása A mozgás nyomai (állatok, járművek nyomai) A mozgás továbbadása Nyugalmi állapot (ül, áll, guggol stb.)</p>	<p>A mozgás iránya és sebessége (a szélturbina forgása, a malmocská mozgása) Ok és okozat, hatás Összetett mozgás (rész és egész) Tolóerő és húzóerő, súrlódás, víz- és légellenállás</p>

Témakör: JELENSÉGEK

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> • megfigyelik és rögzítik az időjárési viszonyokat • összehasonlítják a különböző évszakok időjárési viszonyait • egyszerű időjárési naptárt készítenek 	<ul style="list-style-type: none"> • figyelemmel kísérik és leírják az időjárési jelenségeket, és ezeket összekötik a természetben történő változásokkal • megfigyelik és leírják a felhők változását és mozgását • tudják, hogy a szél a levegő mozgása, meghatározzák a szél sebességét és irányát 	<ul style="list-style-type: none"> • az időjárési jelenségeket összekötik az időjárési viszonyokkal • megismerik a különböző csapadékokat, és mérik a csapadékok mennyiségét (eső, hó)

		<ul style="list-style-type: none"> • megismerik a fény tulajdonságait és azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számunkra, hogy lássuk a tárgyakat (a tárgyak fényt bocsátanak ki vagy meg vannak világítva) • megismerik a hang kialakulását és tulajdonságait • megismerik a látás és a hallás érzékszervét
Tartalmak		
Időjárási viszonyok (napos, felhős, esős, szeles, stb.) Időjárási naptár	Időjárási jelenségek (szél, felhők stb.) Az időjárási jelenségek összefüggései (felhők - csapadékok, bóra - hideg, köd - szélcsend stb.) Szélforgó készítése papírból	Időjárási jelenségek (csapadékok) Csapadékok mérése Fényforrás, nap, világítótest (lámpa), a fény utazása, fényvisszaverődés, szem A hang eredete és utazása, hangerő, hangmagasság, a hang időtartama, fül

Témakör: ÉLŐLÉNYEK

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> • felismerik, megnevezik és összehasonlítják a különböző élőlényeket és környezeteket • tudják, hogy az élőlények élete más lényektől és az élettelen természettől függ • megtalálják a növények és állatok közötti különbségeket és hasonlóságokat 		<ul style="list-style-type: none"> • megkülönböztetik és leírják az élőlényeket és a környezetet, amelyben élnek, valamint az ismétlődő változások (éjszaka - nappal, évszakok) hatását az élőlényekre, • leírják és megkülönböztetik Szlovénia jellegzetes környezetét, valamint az itt élő állatokat és növényeket (park, rét, erdő, gyümölcsös, mező stb.),
<ul style="list-style-type: none"> • felismerik, mire van szükségük maguknak és más élőlényeknek az élethez 		

- tudják, hogy az állatoknak az élethez elsősorban vízre, élelemre és levegőre van szükségük
 - bebizonyítják, hogy a növényeknek az élethez elsősorban levegőre, ásványi anyagokban gazdag vízre és fényre van szükségük
 - tudják, hogy az állatok növényekkel, más állatokkal vagy mindkettővel táplálkoznak
 - megértik, hogy a növényeket táplálékigény (szántóföldön és kertben) szándékából termesztjük, és hogy a termesztéshez eszközökre és gépekre van szükségünk
-
- felfogják, hogy az emberek és az állatok születnek, nőnek, utódaik vannak, megöregszenek és meghalnak
 - tudják, hogy férfiként vagy nőként születünk
 - tudják, hogy az állatoknak utódaik vannak, amelyek általában hím és nőstény egyedből származnak, és hogy az utódok hasonlítanak rájuk
 - kísérletekkel megállapítják, hogy a fiatal növények magokból, hagymákból, gumókból, dugványokból nőnek
 - a kertet mint élőhelyet ismerik meg

- tudják, hogy a környezet több dolgot nyújt (ételt, levegőt, vizet) az élőlényeknek, ők ezeket feldolgozzák és kibocsátják a környezetbe
- megtanulják, hogy a táplálék olyan anyagokat tartalmaz, amelyek elengedhetetlenek a test megfelelő mozgásához, növekedéséhez és működéséhez, és hogy az élőlényeknek az élethez térre van szükségük
- megindokolják, miért van a növényeknek az élethez nagyobb szükségük fényre és ásványi anyagokkal gazdag vízre, mint más élőlényeknek
- ismerkednek önmagukkal, és megismerik, hogyan élnek, nőnek, táplálkoznak, mozognak az emberek, valamint azt is, hogyan használják érzékszerveiket
- tudják, hogyan keletkezik az emberi élet, hogyan fejlődik az anyában, hogyan születik és növekszik, valamint azt is, hogyan szaporodnak más élőlények
- tudják, hogy az emberek hosszabb ideig élnek, mint az állatok többsége, de minden élőlény meghal, és halála után a teste lebomlik

Tartalmak		
<p>Élő és élettelen természet</p> <p>Környezet és élőlények</p> <p>Az élet sokfélesége</p> <p>Növények és állatok</p> <p>Az állatok életének feltételei (élelmiszer, víz és ásványi anyagok, levegő, tér)</p> <p>A növények életének feltételei (fény, víz és ásványi anyagok)</p>	<p>Szülők és kölykök (utódok)</p> <p>Növényfejlődés</p> <p>Kert</p>	<p>Élőhelyek</p> <p>Az élőlények kölcsönös függősége</p> <p>Életciklus (születés, növekedés, fejlődés, halál, bomlás)</p>
		Egy új lény keletkezése (szaporodás, növekedés, fejlődés)

Témakör: **EMBER**

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> tudják, hogy az egészséges táplálkozás, a testmozgás és a pihenés lehetővé teszi számukra a növekedést és a fejlődést, és segíti megőrizni az egészségüket megállapítják, hogy bizonyos anyagok, amelyek a környezetből a testbe kerülnek, károsak lehetnek ismerik a rendszeres testápolás fontosságát, és megértik a jólét okait a rendszeres testmozgás során ismerik a testüket, és meg tudják nevezni a külső testrészeit 	<ul style="list-style-type: none"> ismerik a változatos étrend fontosságát, és fejlesztik a táplálkozással kapcsolatos társasági életet ismerik a testüket, és meg tudják nevezni a belső testrészeit 	<ul style="list-style-type: none"> megismerik a betegségek megelőzését, a gyakori betegségeket, a kezelést, az ellátást és a gyógyulást tudják, hogy az egyes betegségeket nagyon kicsi lények (mikrobák) okozzák, és ezek emberekre és állatokra is egyaránt terjedhetnek tudnak olyan betegségekről, amelyeket az emberek csak egyszer kaphatnak meg, és hogy sok betegség védőoltással megelőzhető ismerik saját érzékszerveiket tudják, hogyan működik az emberi test

Tartalmak		
Az egészséges életmód és a növekedés feltételei (táplálkozás, testmozgás, pihenés, higiénia) Az emberi test (külső részek)	Rendszeres testmozgás A változatos étrend fontossága Az emberi test (csontváz, alapvető belső szervek)	Káros anyagok, amelyek veszélyeztetik az egészséget; betegségek Védelem a betegségek ellen Az emberi test (az érzékszervek, az agy, a test működése).

Témakör: ÉN

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> felismerik az emberek közötti hasonlóságokat és különbségeket bemutatkoznak az alapvető információkkal 	<ul style="list-style-type: none"> ismerik az emberi élet időszakait tudják, hogy minden évvel idősebbek és érettebbek tudják, ki a gyermek és ki a felnőtt 	<ul style="list-style-type: none"> megtapasztalják és megértik a tudás fontosságát az életminőség, a saját és a társadalmi fejlődés szempontjából tudatosítják, hogy az iskolában tanulhatnak a legtöbbet (saját tevékenységük révén, más emberektől, könyvekből, médiából), tudomásul veszik, hogy a megfelelő időbeosztás elengedhetetlen a sikeres tanuláshoz tudják, hogy a szokásokat (jókat és rosszakat) is tanuljuk, és megértik azok jelentőségét és következményeit tudnak segítséget kérni veszélyes helyzetekben <i>észlelik és elmondják saját szokásaik, viselkedésük és magatartásuk változását</i>
<ul style="list-style-type: none"> megismerik a különböző érzelmi kifejezéseket önmaguknál és másoknál (öröm, lelkesedés, félelem, düh, szomorúság) tudják, hogy az érzelmek befolyásolják a viselkedést 	<ul style="list-style-type: none"> felismerik a veszélyes helyzeteket otthon és szabadidejükben, és el tudja kerülni őket megértik a szokások fontosságát, mert ezek segítik őket a tanulásban, az együttműködésben stb. 	
<ul style="list-style-type: none"> megismerik a különböző érzelmek átélésének megfelelő formáit, és azokat konkrét helyzetekben alkalmazzák (szerepjáték) 		

Tartalmak		
Az ember – az egyén mint egyedülálló és megismételhetetlen lény (Saját) érzelmek (Saját) szociális készségek	Az ember változik Veszélyes társadalmi helyzetek Szokásaim	Tanulás és saját jövő Életminőség Időbeosztás

Témakör: KÖZÖSSÉGEK

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> • megkülönböztetik a családi közösségek formáit, és toleránsak velük szemben, • használják a családtagok megnevezését (testvér, szülők, nagyszülők, gyermek, fiú, lány stb.), és megértik a köztük lévő rokoni kapcsolatokat • ismerik annak az iskolának a nevét, ahova járnak, ismerik az őket oktató tanárok és nevelők nevét és vezetéknévét • ismerik az iskola helyiségeit és személyzetét, • megtanulják, hogy az év egyes napjai különösen fontosak, mert az emberek (mint egyének vagy egy adott környezet, ország részei) különös jelentőséget tulajdonítottak nekik, és ezeket a napokat ennek értelmében élik meg 	<ul style="list-style-type: none"> • megértik a családtagok közötti együttműködés és tisztelet fontosságát, és ismerik a családtagok közötti munkamegosztás fontosságát • ismerik az iskolai tevékenységeket, és tudják, hogy az iskola rendelkezik saját újsággal, rádióval, sportcsapattal stb. • megneveznek néhány ünnepet, amelyet Szlovéniában ünnepelünk (helyi és nemzeti), és megkülönböztetik őket a kulturális, vallási és nemzeépítési hagyományokkal való kapcsolatuk alapján 	<ul style="list-style-type: none"> • tudják, hogy minden településen bizonyos intézmények szükségesek az emberek életben • ismerik az országukban és világszerte megrendezett ünnepek sokszínűségét (egyéni, helyi, vallási, nemzeti, nemzetközi ünnepek) • <i>tudják, hogy az egyes ünnepek valamely jogokért való küzdelemmel kapcsolatosak</i> • tudják, hogy Szlovéniában élünk, és ismerik a nemzeti szimbólumokat • tudják, hogy Szlovéniában szlovének és más nemzetek tagjai élnek • tudják, hogy Szlovénia az EU tagállama, és ismerik a szomszédos országokat • tudják, hogy Szlovénia más országokkal is együttműködik (gazdaság, kereskedelem

		stb.)
<ul style="list-style-type: none"> • megértik a pénz fontosságát • megértik a fogyasztás néhány csapdáját • tudják, hogy pénzt az elvégzett munkáért cserébe kapunk • megkülönböztetik a pénz alapformáit (bankjegyek, érmék) 		
Tartalmak		
A családok sokfélesége, családtagok Iskola	Munkamegosztás a családban	Az élet és a munka megszervezése Intézmények Szlovénia Lakosság, Szlovénia polgárai Szlovénia Európában Pénz
Iskolaszervezés Ünnepek otthon és világszerte (egyéni, helyi, nemzeti, vallási, nemzetközi)		

Témakör: VISZONYOK

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> megismerik a társadalmi élet szabályainak fontosságát (a gyermekjátékok szabályain és az iskolai rendszabályokon keresztül a társadalmi élet szabályaiig) tudják, miért van szükségünk szabályokra megállapítják, hogy minden embernek vannak jogai és kötelességei, és ismertetik a jogok és kötelességek közötti különbségeket megmagyarázzák a kell és a szabad közötti különbséget megtanulják az adott szó jelentőségét megkülönböztetik a hazugságot és az igazságot megismerik a kommunikáció fontosságát, és fejlesztik a kommunikációs készségüket tudják, hogy a saját érdekeiket és szükségleteiket, valamint mások érdekeit és szükségleteit is figyelembe kell venni tudják, hogy egy tagozathoz tartoznak, a tagozat pedig egy közösség ismerik az iskola alapszabályait 	<ul style="list-style-type: none"> megállapítják, hogy a közösségben élő vagy dolgozó emberek bizonyos kapcsolatban vannak egymással (szerelem, tisztelet, gondoskodás, barátság, együttműködés stb.) megállapítják és pozitívan élik meg, hogy a gyermekek és a felnőttek is nemtől függetlenül, szabadon választhatnak különböző játékokat és játékszereket, sportokat, szórakozásokat, barátokat és barátnőket, hivatást vagy munkát megállapítják, hogy az emberek (férfiak és nők, lányok és fiúk) szabadon választhatnak különböző szerepeket az életükben megállapítják, hogy különbözőek vagyunk, és megértik a máságot tudják, hogy mindenkinek (a különbségektől függetlenül) nyújtani kell olyan feltételeket, hogy emberhez méltó életet élhessen megértik az iskolájukhoz való tartozás jelentőségét 	<ul style="list-style-type: none"> tudják, hogy az embereknek bizonyos tevékenységeket el kell végezniük az életben, vannak viszont tevékenységek, amelyeket önszántukból teljesítenek, ha úgy döntenek megkülönböztetik a szakmát és a hobbit, tudják, mivel foglalkoznak a szüleik, rokonaik (szomszédok vagy családi barátok) tudják, hogy az emberek, az országok, a kontinensek egymással összefüggnek és egymástól függenek megértik az együttműködés jelentőségét és az emberek közötti tolerancia szükségességét tudják, hogy minden ember egy bizonyos közösségben él, és senki sem élhet egyedül tudják, hogy az emberek helyesen cselekszenek, ha a bajban egymásnak segítenek (baleset, betegség, szegénység) el tudják magyarázni, mi a szolidaritás
<ul style="list-style-type: none"> megismerik és gyakorolják a megfelelő viselkedési normákat a különböző élethelyzetekben felismerik az erőszak különböző típusait (verbális, mentális, fizikai), és tudják, hova fordulhatnak segítségért 		
Tartalmak		
A társadalmi élet szabályai (az egyén kötelességei és jogai, megfelelő magatartás) Az emberek közötti kommunikáció Munka és szabadidős tevékenységek	Emberek a közösségben másokkal és a tőlük különbözőekkel	Szakmák, hobbik, Együttműködés, segítségnyújtás, szolidaritás (balesetek, betegségek, szegénység) Nemek közötti egyenlőség
Biztonság és erőszak (verbális, mentális, fizikai)		

Témakör: KÖZLEKEDÉS

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> • megfigyelik és megismerik a közlekedési útvonalakat az iskola környékén, ismerik az iskolába vezető biztonságos utat • leírják az iskola közelében lévő gyalogosok és kerékpárosok számára fontos közlekedési táblák jelentését • ismerik a biztonságos gyalogos közlekedés szabályait (csoportos, felnőttel együtt, a járdán, ahol nincs járda, úttákelésnél stb.) • megértik a láthatóság fontosságát a forgalomban, a jármű megállásával, a sárga kendő és a fényvisszaverő viselésével kapcsolatban • megfontolják az utastárs viselkedését különböző közlekedési eszközökön • tudják, hogy az alkohol, a drogok és a gyógyszerek hatása alatt lévő egyén veszélyezteti a közlekedés minden résztvevőjét • <i>elkészítik az iskolakörnyék modelljét, és rajta szimulálják a forgalmat és a közlekedési helyzeteket</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • ismerik az iskolába vezető út közlekedési tábláinak jelentését, és a gyalogosok viselkedése szempontjából releváns táblákat • ismerik a viselkedési szabályokat a különböző közlekedési eszközökön • megértik a forgalom veszélyeit a különböző időjárási körülmények között 	<ul style="list-style-type: none"> • elmagyarázzák a kerékpárosok számára fontos közlekedési táblák jelentését • ismerik a különböző közlekedési eszközöket és létesítményeket, valamint azok szerepét a forgalomban (kerékpár, motorkerékpár, autó, busz, teherautó, vonat, repülőgép, hajó stb.) és a környezetben • megismerik az utazások okait • tudják, hogy a forgalom szennyezi a levegőt, a vizet és a talajt (ha nem szükséges, kevésbé szennyező járművet választunk, gyalog megyünk, kerékpárral, vonattal utazunk)
Tartalmak Viselkedési szabályok a forgalomban és a közlekedési eszközökön Biztonságos iskolai út Alapvető közlekedési táblák az iskola környékén A láthatóság fontossága a forgalomban különböző időjárási körülmények között Közlekedési eszközök <i>Közlekedési modell az iskola környékéről (kirakós játék)</i>		Közlekedési jelzőtáblák a kerékpározók számára A közlekedés típusai (eszközök, szerep) Utazási okok A közlekedés hatása a környezetre

Témkör: KÖRNYEZETNEVELÉS

A tanulók:		
1. osztály	2. osztály	3. osztály
<ul style="list-style-type: none"> leírják önmaguk és mások hatását a természetre elmagyarázzák hozzájárulásukat a természeti környezet védelmére és megőrzésére, valamint annak a környezetnek a gondozásához, amelyben élnek 	<ul style="list-style-type: none"> tudják, hogy a környezeti változások néha előnyösek, néha károsak az állatok vagy a növények számára, azonban az egyes fajtáknak előnyt is jelenthetnek, miközben másoknak ártanak 	<ul style="list-style-type: none"> megindokolják az emberek hatását a természetre tudnak arról, hogy a termelés során és a mindennapi életben hulladékok keletkeznek leírják a helyes hulladékgazdálkodást a környezet védelme és fenntartása érdekében megismerik, milyen módon hat a fogyasztás a környezetre ismerik a szennyezés fő okait és a víz-, a levegő- és a talajszennyezés következményeit
Tartalmak		
Környezet, természetes és épített környezet Környezetszennyezés	A szennyezés következményei az élőlényekre	Hulladékok, hulladékkezelés Víz, talaj, légszennyezők Energiatakarékosság, környezetrendezés

ELJÁRÁSOK

Az eljárások nem függetlenek, hanem értelemszerűen beépülnek az összes fent említett témakörbe.

1. osztály	2. osztály	3. osztály
MEGFIGYELÉS		
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> irányítottan megfigyelnek és több érzékszervet használnak az, rajzolnak vagy írnak megfigyelés után; megfigyelés közben összehasonlítanak, számolnak és mérnek a nem szabvány és szabvány egységekkel 		
CSOPOROSÍTÁS		
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> közös tulajdonságok és különbségek szerint csoportosítanak (a változó egy kritériuma szerint) 	<ul style="list-style-type: none"> egy vagy két változó szerint csoportosítanak 	<ul style="list-style-type: none"> egy vagy két változó szerint csoportosítanak, a besorolás alapján határozzák meg a változót
RENDEZÉS		
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> az adatokat egy változó szerint rendezik 	<ul style="list-style-type: none"> az adatokat egy vagy két változó szerint rendezik 	
HOZZÁRENDELÉS		
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 : 1 arányban rendelnek hozzá 		
KÍSÉRLETEZÉS		
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> kísérleteket végeznek, és megjósolják az esemény valószínűségét – a tulajdonságok operatív meghatározása, az előrejelzések ellenőrzése 		<ul style="list-style-type: none"> egyszerű kísérletet terveznek
ADATKEZELÉS		
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> grafikusan ábrázolják és bemutatják a megfigyelések és kutatások észrevételeit stb. táblázatot készítenek, és az adatokat táblázatba foglalják 		
<ul style="list-style-type: none"> az adatok alapján táblázatot készítenek, a táblázat alapján vonaldiagramot (sávdigramot, oszlopdigramot) készítenek kérdéseket tesznek fel, felmérést, interjút készítenek 		

KÖVETKEZTETÉS		
A tanulók:		
<ul style="list-style-type: none"> egyszerűen két változót vonnak össze (minél ..., annál ...), összekötik az okot a következménnyel (mert, ezért) 		
KOMMUNIKÁCIÓ		
A tanulók:		
<ul style="list-style-type: none"> fejlesztik grafikai kommunikációs készségüket (szimbólumok használata) írásos, képi és grafikus forrásokkal dolgoznak <ul style="list-style-type: none"> térképet készítenek megkülönböztetik a tényeket és a nézeteket fejlesztik a grafikus kommunikációs készségüket (szimbólumok használata, egyszerű terméktervek, eljárási sablonok) az IKT segítségével szisztematikusan keresik és használják a megfelelő forrásokat és irodalmat 		
<i>A tanulók ábrákkal mutatják be és szemléltetik a megfigyelések, kutatások stb. eredményeit.</i>		
Tartalmak		
Megfigyelés, csoportosítás, rendszerezés, hozzárendelés, számolás, mérés, előrejelzés, összekapcsolás, következtetés, vázlatkészítés		
Táblázat, idővonal	Adatok, tények, nézetek Oszlopdiaagram Térkép	Könyvtári információs ismeretek Terv, folyamatábra Vonaldiagram

4 KÖVETELMÉNYEK

A tanterv meghatározza a követelményeket és a **kövér betűs írással** írt **minimális követelményeket**. A követelmények azt az alapvető tudást jelentik, amellyel a tanulóknak az első nevelési-oktatási szakasz végén rendelkezniük kellene. A minimális követelmények azokat az ismereteket jelölik, amelyek a felsőbb osztályba lépéshez szükségesek.

IDŐ

A tanuló:

- tudja, hogy az ember és a társadalom az idő múlásával változik, és hogy a változásokat különböző tényezők idézik elő
- **méri az időt, megfelelő módon használj a naptárt (nap, hét, hónap, év) és az idővel kapcsolatos kifejezéseket (a perctől az évig)**
- **ismeri a hagyomány fontosságát**, felismeri a különböző anyagi, írott és verbális információforrásokat, amelyek segítségével új ismereteket szerez, illetve bővíti a múltból szerzett tudását
- **meg tudja határozni az események és jelenségek időbeli viszonyát és sorrendjét**
- ismer néhány tény és adatot a helyi múlttal kapcsolatban, és ezeket időrendi sorrendbe állítja, az időbeli elrendezést idővonallal mutatja be
- leírja a Nap látszólagos mozgását

TÉR

A tanuló:

- **ismeri, olvassa, vázolja és használja az egyszerű térképeket a térbeli tájékozódás fejlesztése érdekében**
- **tájékozódik a közvetlen környezetében, az iskola környékén, a természetben**
- **néhány mondatban bemutatja a hazai táj jellemzőit és az emberek életét ezen a tájon, valamint a környezet változásait**
- összeveti a hazai táj jellemzőit a kiválasztott szlovéniai tájegység vagy más földrész jellegzetességeivel
- különböző tájakat mutat be
- **megkülönbözteti a különböző településtípusokat**
- **ismeri a fő világtájakat**

ANYAGOK

A tanuló:

- ismeri a testek és az anyagok néhány tulajdonságát, a hasonlóságokat és különbségeket közöttük, a kiválasztott tulajdonság szerint rendszerezni tudja az anyagokat felismeri és

bemutatja a testek és az anyagok tulajdonságainak változásait

- **ismeri az anyagok veszélyes tulajdonságainak alapvető jelzéseit**
- **ismeri a levegő néhány tulajdonságát, és érti, hogy levegő nélkül nincs élet**
- kirakókból és építőanyagokból egyszerű műszaki tárgyakat tervez és épít, felkutatja őket, ismeri az építőanyagok tulajdonságait, a megmunkáláshoz szükséges szerszámokat és segédeszközöket
- **egyszerű technikai tárgyat készít**
- megszervezi a munkát, gondoskodik a munkahelyéről, ismeri a biztonságos munka szabályait

ERŐK ÉS MOZGÁS

A tanuló:

- megkülönbözteti a testek mozgását (irány, gyorsaság) és a rájuk ható erőket
- **tevékenységeket végez, és előrejelzi a testek mozgását a vízben, a levegőben és más felületeken**
- **tudatosítja, hogy a mozgás befolyásolható**

JELENSÉGEK

A tanuló:

- **ismeri és bemutatja az időjárási viszonyokat és jelenségeket**
- **ismeri a fény néhány jellemzőit, és leírja, miként látjuk a tárgyakat**
- **ismeri a látószervet**
- **ismeri a hang néhány tulajdonságát, és egyszerű példákkal leírja annak keletkezését és terjedését**
- összefüggéseket talál az évszakok és az időjárási jelenségek között
- **ismeri a hallószervet**

ÉLŐLÉNYEK

A tanuló:

- **leírja és meg tudja magyarázni, mire van az élőlényeknek szükségük a létezéshez, és melyek az alapvető életkörülményeik**
- tudja, hogy a növények és az állatok élőlények, valamint azt, hogy az élőlények növekednek, szaporodnak és meghalnak
- felismeri a kapcsolatot **az élőlények és környezeti igényeik között, bemutatja, leírja az élőlényeket és az élőhelyüket**
- egyszerű külső jelenségek szerint csoportosítja az élőlényeket
- tudatosítja, hogy az ember a természet szerves része
- megérti, hogy az élőlények táplálkozási kölcsönhatásban vannak az életközösségben

- ismeri a növények szaporodási módjait
- **bemutataja az emberek életét, növekedését, táplálkozását, mozgását és érzékszerveik használatát**
- **tudja, hogy az élőlények az elhalálozásuk után lebomlanak**
- **tudja, hogy az élőlények a környezetből bizonyos dolgokat fogadnak be, átdolgozzák és kibocsátják őket**

AZ EMBER

A tanuló:

- felismeri az ember főbb testrészeit
- tapasztalja és leírja az érzékszervek működését
- egyszerűen megmagyarázza az emberi test működését
- **érti az ember egészségének fontosságát és az egészségvédelem módjait**

ÉN

A tanuló:

- **bemutataja saját gondolatait tudás jelentőségéről**
- **meg tudja keresni a tudás forrásait**
- **bemutkozik, bemutatja hozzátartozóit és az otthonát**
- **felismeri a veszélyes (természetes és társadalmi) helyzeteket, és tudja, hol talál segítséget, valamint mi a megfelelő viselkedés a számára veszélyes helyzetekben**
- megfelelően cselekszik különböző helyzetekben

KÖZÖSSÉGEK

A tanuló:

- ismeri az iskola működését
- meg tud nevezni néhány intézményt, és ismeri ezek tevékenységét
- tudja, hogy az év meghatározott napjainak (ünnepek) különös jelentőségük van, és **ismeri a különböző ünnepek jelentőségét**
- **tudja, hogy Szlovéniában él, és hogy Szlovénia az EU tagállama**
- **ismeri Szlovénia nemzeti jelképeit**
- **tudja, hogy Szlovéniában szlovének és más nemzetek tagjai élnek**
- megnevezi és térképen megmutatja a Szlovéniával határos országokat
- **ismeri és megkülönbözteti a pénz fő egységeit és váltóegységeit**
- **ismeri és érti a fogyasztói társadalom csapdáit**
- **ismeri a különböző családok formáit, a rokoni kapcsolatokat a szűkebb és tágabb családban**
- **tisztelettel bánik önmagával és másokkal**

VISZONYOK

A tanuló:

- a társadalmi élet szabályai szerint cselekszik
 - **megérti a kötelességek és jogok jelentőségét, és velük összhangban jár el**
 - **ismeri a különbséget a szükséges teljesítések és a lehetséges tevékenységek között (szakma, szabadidős tevékenység)**
 - figyelembe veszi az emberek közötti különbségeket és a nemek közötti egyenlőséget
 - megnevezi a körülötte lévő emberek foglalkozását
 - felismeri az emberek és országok közötti együttműködés szükségességét
 - **leírja az emberek közötti együttműködés szükségességét, és megérti, hogy az ember nem élhet egyedül**
 - **leírja a megfelelő viselkedési normákat különböző társadalmi élethelyzetekben, és ezek szerint cselekszik**
- felismeri az erőszak különböző típusait, és tudja, hogyan és kitől kérjen segítséget, ha szüksége van rá.**

KÖZLEKEDÉS

A tanuló:

- ismeri a közlekedési eszközök szerepét
- leírja az utazások okait
- megérti a közlekedés környezetre gyakorolt hatását
- **ismeri a közlekedési biztonságot befolyásoló tényezőket, és a szabályok szerint jár el**
- **ismeri a gyalogosokra és a kerékpárosokra vonatkozó közlekedési szabályokat**

KÖRNYEZETNEVELÉS

A tanuló:

- **tudja, hogy az épített környezetet fenn kell tartani, és a természetes környezetet meg kell védeni**
- **tudja, ki gondoskodik bizonyos földterületekről, és hogyan járulhat hozzá lakókörnyezete rendezettségéhez**
- **megfelelően tud bánni a hulladékokkal**
- **ismer néhány saját környezetében található szennyező anyagot a vízben, a levegőben és a talajban**

ELJÁRÁSOK

A tanuló:

- javasolja, hogyan fedezzünk fel valamit, hogyan végezzünk el kísérletet, előrejelzi a kísérlet várható eredményét
- **megfigyeli, összehasonlítja, elrendezi, rendszerezi a testeket, az anyagokat, az élőlényeket és jelenségeket, kapcsolatokat keres köztük, és következtet**

- **összehasonlítja a fényképeket, rövid szövegeket, megkülönbözteti a tényeket és az állásfoglalásokat, különböző módon rögzíti az adatokat, táblázatokat és egyszerű grafikonokat alkalmaz, kutatási kérdéseket javasol**
- egyszerű kérdőívet, megfigyelőlapot készít
- egyszerű segédeszközöket használ, kísérleteket végez, megfigyeli a jelenségeket, és magyarázatokat talál rájuk
- bemutatja a munkáját, és beszámol róla

5 MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

5.1 A tantárgy céljainak megvalósítása

A hangsúly a tanulók személyes élményein van, a tapasztalatok és ötletek figyelembevételével, amelyeket a tanulók az iskolában és az iskolán kívül fejlesztenek ki. Ötleteik és tapasztalataik kiindulópontot jelenthetnek az oktatás tervezéséhez, amely az ötleteket a tudományos koncepciók irányába fejleszti. A tanítást úgy kell megszervezni, hogy a tanulók konkrét tevékenységeken keresztül és a hozzájuk közeli kontextusban fejlesszék ötleteiket, és új ismereteket fedezzenek fel. A tanár arra is ösztönözze őket, hogy tudatosítsák, miként tanultak meg valamit (a tanulás tanulása). Ezzel a tanulók kibővítik és elmélyítik a tanulási folyamattal kapcsolatos ismereteiket.

Az 1. osztályban a tevékenységek irányítottak. A tanár kérdések felvetésével vezetheti az órát, viszont a tanulóknak el kell sajátítaniuk a kérdések megfogalmazását, és a feltett kérdésekre kísérletekkel, kutatással vagy az irodalomban megtalálni a választ. Azonban a tanulók aktív részvétele a kísérletek és kutatások tervezési fázisban is fokozatosan növekszik.

A gyermekek életkori sajátosságaihoz kell illeszteni a tanulási formákat a csoportmunkától (irányított kísérletezés vagy kutatás) az egyéni munkáig, illetve párokban és csoportokban végzett munkáig, ahol az ismereteket kooperatív módon sajátítják el, és nem csak saját tapasztalatból tanulnak. A természettudományi tartalmak terén a hangsúly a kutatáson van. A harmadik osztály végén a tanulók már képesek önállóan egyváltozós kutatást megtervezni és elvégezni. A tevékenységet az ötlettől a konkrét eredményig és termékig egyedül oldják meg. A megoldás fényképgyűjtemény vagy a mérések elvégzése után készült hisztogram, a tevékenység során felmerült új kérdések összeállítása, a megfigyelés alapján készült rajz és hasonlók.

A tanár vegye figyelembe az egyéni különbségeket, és a tevékenységeket a tanulók képességeihez igazítsa. Bizonyos társadalmi kérdések tárgyalásakor fontos a tanár szociális érzékenysége.

Ha lehetséges, a tanulók közvetlenül ismerjék meg a környezetet: az erdővel az erdőben ismerkedjenek, a posta működését a postán ismerjék meg. A tartalmak a lehető legidősebbek legyenek. A tanár használja ki az aktuális eseményeket és az osztályban (is) létrejött helyzeteket, és vonja be őket a nevelési-oktatási folyamatba, ezzel megkönnyítve a tanulók számára az iskolán kívül szerzett és a tanítási folyamatból adódó tapasztalatok összekapcsolását. A tanulók a tananyagot közelebbinek érzik, ha a tanár értelemszerűen kapcsolja össze a tartalmakat, viszont tudatosítani kell a tanítás/tanulás minden egyes vezérszálát és célját, és elválasztania a kontextustól vagy az összekötő tartalomtól.

Összekapcsoló tartalmakként megfelelők a szélesebb, hagyományos tartalmak, például az évszakok vagy az ünnepek, ennek értelmében értelemszerűen összekapcsolhatjuk a természettudományok, a társadalomtudományok és a kognitív területek különböző céljait.

Az élőlényeket ismerjük meg közvetlenül a természetben és a tenyészetekben, ahol állandó tenyésztést folytatnak, illetve ideiglenesen az osztályterembe hozva, ahonnan visszaviszik őket a természetbe. A tanulók gondoskodnak az osztályteremben lévő élőlényekről. Az állatok és növények gondozása során engedélyezzük nekik, hogy a lehető legfüggetlenebbek legyenek. Az állatok csak addig legyenek az osztályteremben, amíg a tanulók azt kívánják, és képesek gondjukat viselni, majd sértetlenül jutassák őket vissza a természetbe. A megfigyelés során arra utasítjuk őket, hogy minden érzékszervüket biztonságosan használják, és biztonságosan bánjanak az élőlényekkel. Az állatokkal történő osztálytermi munka feltétele a gyermekek és az állatok biztonsága.

Az osztályterem váljon a tanulók számára érdekes helyiséggé, amely gyűjteményekkel, segédeszközökkel, kézikönyvtárral, kutatási sarkokkal és termékekkel, valamint beszámolókkal van felszerelve.

5.2 Differenciálás és egyénre szabott tanulás

A környezetismeret tantárgy keretében a tanulók képességeit, készségeit figyelembe véve a tervezés, a szervezés és a kivitelezés, valamint az ellenőrzés és az értékelés terén érvényesítjük a (belső) differenciálást. Külön odafigyelünk a specifikus csoportokra és egyénekre; a nevelő-oktató munka alapját a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa által elfogadott következő konceptusok, irányelvek és utasítások jelentik:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,²
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,³
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁴
- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.⁵

² Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

³ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁴ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁵ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

5.3 Tantárgyközi kapcsolatok

A tantárgyak összekapcsolása az első nevelési-oktatási szakaszban nemcsak elvárt, hanem gyakran teljesen természetes és spontán. Az integrált tanítás lehetővé teszi a tartalmak átfogó tárgyalását, általa a tanulók hatékonyabban közelebb kerülnek a világhoz. A tudástranszfer a tanulók számára lehetővé teszi az élethosszig tartó tanulásra való jó felkészülést.

A környezetismeret tantárgy biztosítja az integrációhoz szükséges tartalmi keretet, amelyhez elsősorban a szlovén nyelv és a matematika céljai és tartalmi fűződnek, valamint egyes célok és tartalmak a testnevelés, a képzőművészeti nevelés és a zenei nevelés területéről. A környezetismeret és a szlovén nyelv korrelációja elkerülhetetlen, mivel mindkét tantárgy céljai gyakran összefonódnak és kiegészülnek. A környezetismeret esetében gyakran csupán a két tantárgy céljai tudatos összevonása szükség ahhoz, hogy a tanóra hatékonyabb és érdekesebb legyen. A környezetismeretnél a tanulók megfigyelésekkel, a későbbiekben leírásokkal, tulajdonságok keresésével, megvitatásokkal és vélemények megindoklásával fejlesztik a nyelvet, az írást és az olvasást, és gazdagítják a szókincset. A tanulók számára ez az előforduló élethelyzetekben való nyelvhasználatot jelenti.

Hasonlóan természetes a természettudományok és a kartográfia tartalmainak korrelációja a matematikával. Az olyan kognitív eljárások, mint az adatok rendszerezése, rendezése, egymáshoz illesztése és kezelése, mindkét tantárgy közös vonása. A környezetismeret itt is olyan tematikus keretet kínálhat, amely értelmet ad mind a természettudományok, mind a matematika tanulásának.

A tantárgyközi kapcsolatok megvalósítása a tanárookra van bízva, saját belátásuk szerint élnek vele. A tantárgyköziség megtervezésének és megvalósításának kiindulópontja lehet bizonyos folyamat vagy a készségek fejlesztése, több tantárgy kutatási szemléletének fejlesztése, problémamegoldás, az IKT használata, célok és a tartalmak. A tantárgyköziségben azokat a célokat és tartalmakat kapcsoljuk össze, amelyekről tudni lehet, hogy értelemszerűek és hatékonyak. Ha a környezetismeret tartalmi tematikus keretet nyújtanak a korrelációhoz, természetesen e tantárgy céljai kerülnek előtérbe. A továbbiakban vonjuk be a többi tantárgy kapcsolódó céljait. Így a környezetismeret tanítása követni tudja a természettudományi és a társadalomtudományi szempontokat, és nem veszít minőségéből a tantárgyközi tudástranszfer kavalkádjában.

Táblázat: A tantárgyközi kapcsolatok példái témakörönként

Témakör	Tantárgyközi kapcsolat
IDŐ	<ul style="list-style-type: none"> • MAT: mérés (az idő becslése, összehasonlítása és mérése, felírás mértékegységgel és számmal (nap, hét, óra, perc)) • LVZ: ritmikai ismétlés • ŠVZ: ritmus, néptánc • GVZ: kivitelezés (népdal, tánc, hangszerek)
TÉR	<ul style="list-style-type: none"> • MAT: tájékozódás (egy tárgy helyzetének meghatározása önmagához vagy egy másik tárgyhöz viszonyítva, sík- és térbeli tájékozódás, különböző tervek olvasása) • LVZ: tervezés háromdimenziós térben – szobrászat (térbeli tájékozódás), újrahasznosítható anyagok; építészet (térérzékelés, kültéri és beltéri tájékozódás, sarkok kialakítása) • ŠVZ: a mozgás természetes formái (térbeli tájékozódás), a gimnasztika ábécéje (előre, hátra, balra, jobbra stb.)
ANYAGOK	<ul style="list-style-type: none"> • MAT: geometriai alakzatok és a geometriai eszközök használata (geometriai modellek készítése), logika és nyelv (tárgyak, idomok, testek és számok rendezése különböző szempontok szerint) • LVZ: kiegészítő eszközök megismerése, munka különböző anyagokkal és eszközökkel, a munkafelület tisztán tartása; tervezés háromdimenziós térben – építészet (különböző anyagok, materiák használata) • GVZ: alkotás (gyermekhangszerek készítése: fűzfasíp)
ERŐK ÉS MOZGÁS	<ul style="list-style-type: none"> • ŠVZ: a mozgás természetes formái (testhelyzetek és testrészek), a sebesség és a mozgékonyág jelentése, úszásábécé
KÖZÖSSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> • MAT: mérés (pénzegységek használata) • SLJ: a nyelvi, nemzeti és országhoz kötődő azonosságtudat formálása és fejlesztése, szóbeli kommunikáció (üdvözlés, gratuláció) • LVZ: kulturális intézmények – galéria • GVZ: zenei előadás • ŠVZ: túrázás (környezetvédelem és örökségvédelem)
VISZONYOK	<ul style="list-style-type: none"> • SLJ: kommunikációs képesség, kommunikációs szándék kifejezése, leírás • ŠVZ: tolerancia, barátság, pozitív viselkedési minták
KÖZLEKEDÉS	<ul style="list-style-type: none"> • SLJ: különböző nem irodalmi szövegek olvasása és írása (hírek az aktuális eseményekről, lista)

KÖRNYEZETNEVELÉS	<ul style="list-style-type: none"> • SLJ: különböző nem irodalmi szövegek olvasása és írása (hírek az aktuális eseményekről) • LVZ: tervezés háromdimenziós térben – szobrászat (újrahasznosított anyagok) • ŠVZ: túrázás (környezetvédelem és örökségvédelem), természetvédelmi tudatosság
ELJÁRÁSOK (KÉSZSÉGEK)	<ul style="list-style-type: none"> • MAT: adatfeldolgozás (adatok ábrázolása táblázattal és rajzzal, olyan problémák megoldása, amelyek adatgyűjtést, adatrendezést követelnek) • SLJ: beszédgyakorlat (beszámoló) • LVZ: rajzolás, vázlat

A tantárgyköziség – más tantárgyakkal való integráció mellett – tartalmazza a fenntartható fejlődés témáit, illetve tartalmait és céljait is, mint például a polgári kultúra (idő, közösségek), IKT, könyvtári információs ismeretek (idő, közösségek, kapcsolatok), környezeti nevelés (tér, anyagok, élőlények, közösségek, közlekedés, környezeti nevelés), egészségnevelés (ember, én, környezeti nevelés), szakmai tanácsadás (közösségek), fogyasztói nevelés (közösségek), közlekedésoktatás (forgalom, idő) és egyéb aktuális témák (kémiai biztonság, tolerancia fejlesztése, erőszak elleni nevelés stb.). A nevelés és oktatás a fenntartható fejlődés érdekében:

- magában foglalja az ember és a természet, valamint az emberek közötti kapcsolatokat;
- a természeti, gazdasági, társadalmi és politikai rendszer átfogó kapcsolatának megértéséhez és a világ különböző részein élő emberek kölcsönös függőségének megértéséhez vezet;
- arra törekszik, hogy aktívan és konstruktívan foglalkozzon az ember a jelen és jövő környezeti és társadalmi kérdéseivel.

A tantárgyköziség keretében fejlesztjük a kulturális nevelést, amely minden tantárgy szerves részét képezi, és megalapozza az egyén kreatív megközelítését a kulturális, esztétikai, etikai kérdésekben a kulturális tudat és kifejezés gazdagítása érdekében. Hozzájárul minden egyén általános fejlődéséhez, és társalakítóként szerepel az emberi kulturális tudat és kifejezés formálásában. Az egyén számára lehetővé teszi, hogy megismerje saját nemzete kultúráját, annak megértését és a kultúrához való tartozás tudatát. Ösztönzi más kultúrák tiszteletben tartását és a kultúrák közötti párbeszédet.

A tantárgyközi kapcsolatok célja a tanulás hatékonysága mellett a gazdaságosabb időgazdálkodás is. Az így nyert időt ki lehet használni a nehezebb tananyag tárgyalására vagy gyakorlására mind a környezetismeretnél, mind a szlovén nyelvénél vagy a matematikánál. A

sikeres tanításhoz és a tantárgyközi kapcsolatok céljainak eléréséhez javasoljuk, hogy a tanár tervszerűen közelítse meg az integrációt, és már az éves tervében tűzze ki a tantárgyak korrelációit és a közös célokat. Más tantárgyakkal való összekapcsolás kiterjedhet az általános iskolát gazdagító programokra is (iskola a természetben, szakkörök stb.).

5.4 A tudás ellenőrzése és értékelése

A tudás ellenőrzése és értékelése a tantárgy célkitűzéseire összpontosítson, valamint azokra a követelményekre, amelyeket a tanulóknak el kell sajátítaniuk az első nevelési-oktatási szakasz végén. A tantárgy operatív céljai fogalmakat, eljárásokat és attitűdöket tartalmaznak és mutatnak be, miközben a követelmények segítik a tanárt az értékelésben. A tudás megállapításának különböző módjait alkalmazhatjuk: a tanár figyeli, hallgatja a tanuló beszégetését, miközben maga nem kommunikál, a tanár beszélget a tanulókkal és ugyanakkor szisztematikusan figyeli és hallgatja őket, átnézi a tanuló munkáit (írásbeli dolgozatok, portfólió, beszámolók, rajzok, plakátok, gyakorlati termékek stb.). A tanár szöveges értékelést ad, szóban fejezi ki a tanuló haladását a tantervekben meghatározott célok és követelmények szerint. Az értékelés különböző módjait alkalmazhatjuk: szóbeli feleltetés, írásbeli feladatok, műszaki, praktikus és más termékek, projektmunkák bemutatása, a tanuló előadásai és egyéb tevékenységek. A nevelési-oktatási szakasz kezdetén elsősorban a szóbeli feleltetést ellenőrizzük és értékeljük, valamint a gyakorlati, műszaki és más tevékenységeket. A készségek (észlelés, mérés, összehasonlítás, rendszerezés, következtetés) értékelésekor az ismeretek minőségét a helyesség szintje határozza meg (pl. szisztematikus, korrekt, pontos, megfelelő). Az értékelés azon meghatározásból indul ki, mit kellene a tanulóknak elsajátítaniuk, illetve mit kellene tudniuk kivitelezni, megjegyezni (ismeretek mennyisége) a tárgyalt tanegység befejezése után, és mennyire jól (a természettudományi ismeretek minősége, az eljárások, a készségek, amelyet előre megadott megfelelő megfigyelési szempontok, kritériumok határoznak meg). A tanulási szakasz befejezése után és az ellenőrzés minden formájában meg kell állapítani minden egyes tanuló megszerzett tudásának minőségét és mennyiségét. Ebből a célból olyan feladatokat, illetve tevékenységeket kell tervezni, amelyek során a tanuló bemutatja tudását és készségeit.

Annak ellenére, hogy a tanuló állásfoglalását a fizikai és a társadalmi környezet iránt nem osztályozzuk, az átgondolt és felelősségteljes magatartás irányába haladó oktatás és fejlesztés rendkívül fontos. Folyamatosan figyeljük és nyomon követjük a tanuló előrehaladását a tagozaton belül, és minőségi visszajelzéseket adunk a tanulóknak. Az ismeretek, készségek és képességek optimális fejlesztésének támogatása érdekében a következő területek figyelemmel kísérését és

ellenőrzését javasoljuk:

- megfigyelések: mennyire pontosan figyel, milyen ügyesen és ötletesen tud leírást készíteni;
- tevékenységek: mennyire sikeres a tulajdonságok, a hasonlóságok és a különbségek rendszerezése, rendezése, mérése, keresése terén, valamint az egyszerű kísérletek és kutatások elvégzésénél, mennyire jártas az eszközök használatában, a munka megszervezésében és a csoportmunkában, mennyire sikeresen tud forrásokból adatokat gyűjteni;
- javaslatok és megoldások: a javasolt megoldások mérvadósága, a megoldások eredetisége;
- produktumok: a produktum mennyire felel meg a feladat céljának, milyen a kivitelezése (ide tartozik a munkalapok és egyéb írott produktumok permanens értékelése is).

Fejlesztjük és figyelemmel kísérjük az attitűdök alakulását is (a természet iránti pozitív attitűd, a mássággal szembeni tolerancia stb.), de a természettudományos műveltség más szegmenseivel ellentétben ezeket nem értékeljük. Fejlesztjük és figyelemmel kísérjük a kommunikációt is (hogyan szerepel a beszélgetésben és az eszmecsereben, hogyan kapcsolódik be a vitákba, hogyan igazolja nézeteit, milyen figyelmesen hallgatja beszélgetőtársát). Nem értékeljük azokat a szociális készségeket sem, amelyeket a környezetismeret tantárgy tanulságai során fejlesztünk és figyelemmel kísérünk, például hallgatás, viták rendezése, kompromisszum kötése, mások figyelembevétel, kölcsönös segítségnyújtás és elfogadás.